

Johannes Østerås

Hva betyr idrett for deg?

Høgskolen i Hedmark

Notat nr. 2 – 2008

Fulltekstutgave

Utgivelsessted: Elverum

Det må ikke kopieres fra notatet i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Forfatteren er selv ansvarlig for sine konklusjoner. Innholdet gir derfor ikke nødvendigvis uttrykk for Høgskolens syn.

I notatserien fra Høgskolen i Hedmark publiseres f.eks. milepældokumentasjon av et forsknings- og/eller utviklingsprosjekt, eller annen dokumentasjon på at et arbeid er i gang eller utført.

Notatet kan bestilles ved henvendelse til Høgskolen i Hedmark.
(<http://www.hihm.no/>)

Notat nr. 2 – 2008

© Forfatteren/Høgskolen i Hedmark

ISBN: 978-82-7671-661-0

ISSN: 1501-8555

Høgskolen i Hedmark

Tittel: Hva betyr idrett for deg?			
Forfatter: Johannes Østerås			
Nummer: 2	Utgivelsesår: 2008	Sider: 54	ISBN: 978-82-7671-661-0 ISSN: 1501-8555
Oppdragsgiver:			
Emneord: Idrett, ungdom, hermeneutisk metode, resultater			
<p>Sammenheng: Notatets første del består av et metodekapittel der jeg redegjør for ulike teorier og vitenskapelige tradisjoner for å analysere tekst. Jeg valgte en fenomenologisk/hermeneutisk tilnærming og Paul Ricoeur sin forståelse for å analysere disse dataene. Datainnsamlingen er gjort på videregående skoler i Elverum og Trondheim. Det er til sammen 93 informanter med i undersøkelsen; de er fra ulike studieprogram og det er både jenter og gutter i utvalget. Neste kapittel inneholder resultater fra undersøkelsen. Her er det kategorier for positive og negative sitater om idrett, nyanser, kroppsøving i skolen og idrett på TV. Svarene tyder på at de aller fleste er positive til idrett, men flere har opplevd negative situasjoner med den organiserte idretten. Det viser seg at mange driver med idrett pga. det sosiale, være med venner og fordi de synes det er gøy med fysisk aktivitet.</p>			

Høgskolen i Hedmark

Title: What does sport mean for you?			
Author: Johannes Østerås			
Number: 2	Year: 2008	Pages: 54	ISBN: 978-82-7671-661-0 ISSN: 1501-8555
Financed by:			
Keywords: Sport, adolescents, hermeneutic method, results			
<p>Summary: The first part of this manuscript comprises a methodology chapter, where I outline different theories and scientific traditions for the analysis of text. I chose a phenomenological/hermeneutic approach and Paul Ricoeur's understanding to analyse the present data. The data collection was conducted at secondary schools in Elverum and Trondheim. The sample consists of 93 informants; they are from different programs at secondary school, and there are both boys and girls in the sample. The next chapter comprises a presentation of results. Here are categories for positive and negative citations about sport, nuances, and physical education in school, as well as sport on TV. The results indicate that most adolescents are positive towards sport, but also that some have negative experiences with regards to organised sport. The results also show that many adolescents play sport for social reasons, to be with friends and because physical activity is enjoyable.</p>			

INNHold

1.0 Innledning	9
2.0 Metodekapittel	11
2.1 Innledning	11
2.2 Hermeneutikk	13
2.3. Datainnsamlinga	15
2.4 Analysen	18
2.5 Kvalitetsvurdering av metoden	21
2.6 Etske betraktninger	21
3.0 Resultatkapittel: Hva betyr idrett for deg?	23
3.1 Innledning	23
3.2 Det positive med idrett	24
3.3 Det negative med idretten	35
3.4 Nyanser	40
3.5 Kroppsøving i skolen	42
3.6 Idrett på TV	44
3.7 Oppsummeringer, Elverum videregående skole	45
3.8 Oppsummeringer, Tiller	47
3.9 Helhetsforståelse	48
Litteraturliste	53

1.0 INNLEDNING

Idrett blir av mange forståelsepåere betraktet som et gode. Det er lett å finne eksempler på at politikere¹ og representanter for idrettsorganisasjonene² fremhever idretts positive effekter for individ og samfunn. Det vil være vanskelig om ikke umulig å operasjonalisere «idrettens samfunnsverdi», ikke minst fordi det er utenkelig å se for seg et vestlig samfunn inkludert Norge uten det vi i dag kaller idrett. Det finnes ingen kontrollgruppemuligheter blant land det ville være nærliggende å sammenligne med. På regionalt og lokalt nivå går det kanskje likevel an å gjøre studier, der en sammenligner konkrete lokalsamfunn med hverandre eller studerer de samme lokalsamfunn før og etter implementeringen av konkrete idrettstiltak. Men vi vet ikke om slike studier i Norge³.

På individnivå finnes det studier av hvorfor man driver med idrett. Idrettspsykologer og enkelte idrettssosiologer kaller det motiver (Seippel, 2006); andre kaller det begrunnelser for å trene (Breivik og Vaagbø, 1998; Hansen, 1999; Ulset, 2004), eller forsøker å forklare hvorfor folk deltar i (ulike typer) idrett ved å se på sosialisering og preferanser (Skille, 2005a, b). Det finnes dog få eller ingen studier der man lar informanter reflektere over

1 Se for eksempel uttalelser av statsminister Bondevik i Nagano (Aftenposten 8. februar 1998) og av kulturminister Giske i Torino (VG 21. februar 2006).

2 Se NIFs idrettspolitiske dokument (NIF, 2003).

3 Enkelte unntak er NIBR-rapportene om Storbyprosjektet (Eidheim, 1998; Carlsson & Haaland, 2004))

hva idrett betyr for dem. Her finnes altså et underforsket og underteoretisert felt i idrettssosiologien og idrettspedagogikken. Foreliggende studie tar mål av seg å gjøre noe med det. Vi vil med det åpne spørsmålet *Hva betyr idrett for deg?* be ungdom skrive ned sine tanker om idrett og idretts betydning for dem⁴. Det vil skje i form av en stiloppgave i den videregående skolen.

Dette HH-notatet vil inneholde en metodedel med en beskrivelse av ulike vitenskapelige tradisjoner og en nærmere beskrivelse av Paul Ricoeur og den hermeneutiske tradisjonen. Deretter er det et beskrivende empirikapittel med mange sitater fra mine informanter som beskriver ulike sider ved deres oppfattelse av hva idrett betyr for dem.

⁴ Oppgaveteksten er utviklet og godkjent av norsklærerne.

2.0 METODEKAPITTEL

2.1 Innledning

Å la ungdom reflektere over hva idrett betyr for dem, for så å generere forskningsdata av det, kan skje på flere måter. Intervjuer virker nærliggende. En annen og mindre brukt metode er å la ungdom skrive om forskningstemaet (se Gullestad 1996; Almås, 1996, 1997). I denne studien har elever i den videregående skole, fra ulike studieretninger svart på en «stiloppgave» med tittelen «Hva betyr idrett for deg?». Hensikten med det åpne spørsmålet var å gi rom også for de som ikke har et innsideforhold til idrett. Forskerne vil deretter analysere datamaterialet med forskjellige teoretiske perspektiver.

2.1.1 Ulike teorier og vitenskapelige tradisjoner for å analysere tekster

Jeg har valgt å bruke en fenomenologisk/hermeneutisk tilnærming i analysen av disse dataene, men det finnes også andre måter å analysere tekster. Jeg vil kort redegjøre for noen av disse, basert på Rygghaug (2002). Hovedmålet i semiotikk og strukturalismen er å finne fram til et relasjonelt system for det sosiale som ligger skjult og avgjør hvordan de faktiske sosiale samhandlingsmønstrene blir seende ut. Dette gjøres gjennom å avdekke de strukturene som ligger under den empiriske virkeligheten. Innefor diskursanalyse er Foucault en sentral teoretiker. Hovedpoenget hans er å analysere

mening der mening dannes, nemlig i den sosiale konteksten. Han er opptatt av språkets betydning i meningsdannelsen og prøver å se språket i sin levende og konkrete helhet. Diskursen i seg selv er gjenstand for analyse.

Jeg vil nå utdype to ytterpunkter innenfor tekstanalyse grundigere, for deretter og komme inn på den hermeneutiske metoden og perspektivet til Paul Ricoeur. Dette for å vise at det er forskjellige måter å analysere tekst og for å se at elementer fra begge de analysene blir brukt i en hermeneutisk analyse.

Innholdsanalyse (content analysis)

Rygghaug (2002) fokuserer i sin artikkel på den tradisjonelle kvantitative innholdsanalysen, der hovedmålet er å kunne bearbeide og sammenligne et stort datamateriale. Det er også blitt etablert en kvalitativ innholdsanalyse som i større grad ligner på grounded theory. I en kvantitativ innholdsanalyse stilles det krav til et målbart innhold der man kan beskrive resultatene med tall. Innholdet må kunne beskrive på en nøytral og objektiv måte og være uberørt av tolkninger og vurderinger. Datamaterialet deles opp i mindre håndterbare deler gjennom å skape ulike kategorier. Systemet av kategorier skal, i motsetning til i mer kvalitative analyser, være etablert før selve kodingen. En vanlig kritikk av innholdsanalyse er at teksten som helhet ikke oppdages og at det oppstår tolkningsproblem. Mange vil påstå at forsker tolker innholdet når hun/han lager kodeskjema og når resultatene registreres (Rygghaug 2002).

Grounded theory

Grounded theory har sine røtter i den symbolske interaksjonismen og Glasser og Strauss regnes som grunnleggerne av teorien etter at de skrev bok om temaet i 1968 (Rygghaug 2002). Fokus i denne teorien er oppdagelse og forankring av teori gjennom å bruke kvalitativ forskning. Hovedpoenget er å overbygge gapet mellom de store teoriene og empirisk forskning, og vise at alle kan skape teori såfremt den har virkelighet i verden. En forankret teori er en teori som induktivt utgår fra studien av det fenomenet som den representerer (Rygghaug 2002).

Det finnes i følge Rygghaug (2002) tre måter å skape teori ut av kategoriene. Den første måten er å skrive ned notater under koding av de teoretiske ideene. Her er det spesielt viktig å legge merke til forbindelsene mellom kategoriene.

Den andre måten er å finne kjerne kategorier eller sentrale begreper som vil gi oss nøkkelen til teorien. Den tredje metoden er å tegne diagrammer eller modeller for å vise hvordan kategoriene står i forhold til hverandre.

I følge Gadamer (i Skille, 2006) er kritikken den mangel på erkjennelse av førforståelse som er utgangspunktet i hermeneutikken. I følge Rygghaug (2002) kan nærheten til aktørnivået føre til at man skaper triviell kunnskap og at man legger ned altfor mye energi i detaljert kodingsarbeid.

2.2 Hermeneutikk

Læg Reid og Skorgen (2006) mener at tidens brennende spørsmål i sitt vesen er hermeneutiske. Vi må stadig revidere og omfortolke våre bilder av oss selv og de andre. Hermeneutikken er stilt overfor en todelt oppgave. For det første skal den ta inn over seg tekstens historiske og kulturelle fremmedhet og være lydhør for talens annethet. For det andre går vi alltid til tekster med ulike former for forventning, fordom og forutinntatthet (førforståelse). Hermeneutikk har en tredelt betydning. Den skal uttrykke, fortolke og oversette ulike tekster. Til sammen danner denne tredelte betydningen den hermeneutiske operasjonen (forståelse).

I hermeneutikken gjør man tolkningen av teksten til sitt hovedanliggende. Det er et forsøk på å reflektere over hvordan man faktisk forstår og tolker i ulike vitenskapelige disipliner. Førforståelsen er bygd på erfaringer og påvirker analysen. Samspillet mellom helhetsforståelse og kunnskap om delene leder inn i forståelsessirkler, kalt hermeneutiske sirkler (Rygghaug 2002). Hermeneutikken løser denne motsetningen ved å forvandle sirkelen til en spiral, der det er en kontinuerlig utdyping av meningsforståelsen. Man kan punktvis sette opp en skisse for hvordan man utvikler meningsforståelse i en hermeneutisk spiral (Rygghaug 2002).

Hermeneutikken blir kritisert for at den som fortolker kan lese sin egen bakgrunn og sine egne verdier inn i teksten. En annen vanlig kritikk er at det ikke er vitenskap når tolkninger kan bli forskjellige. Hermeneutikk og postmoderne forståelsesformer tillater derimot flere mulige tolkninger. Det finnes ikke en egentlig sannhet. Hermeneutikken mangler i stor grad konkrete

retningslinjer for analyser. Tilnærminga blir for abstrakt og sier ofte lite om hvordan man rent praktisk skal utføre tolkningsarbeidet (Rygghaug 2002). Det finnes flere store hermeneutikere å velge mellom. Jeg valgte å fordype meg i Ricoeur's hermeneutikk og fortolke og forstå mitt datamateriale gjennom hans tanker.

2.2.1 Ricoeur's hermeneutikk

Paul Ricoeur er kjent innenfor den refleksive hermeneutikken der mening oppstår ved at alt tvinges gjennom fortolkning. Fortolkning er den nødvendige omveien til erkjennelse. Bevissthetens erfaringer er allerede bestemt av en type førforståelse. Ricoeur mener at det ikke er et dialogisk forhold mellom tekst og leser, slik Gadamer mener. Han har derimot fokus på tekstutlegningen og lesesituasjonen. (Læg Reid og Skogen 2006).

Tekst analyseres gjennom en objektifisering ut fra intensjonen til forfatter og de forhold hvor teksten ble skrevet. Ricoeurs utgangspunkt for analyse er at teksten er objektifisert mening, og ut fra denne springer behovet for fortolkning. En tekst kan forstås på to måter. For det første som et resultat av forfatterens intensjon. For det andre der teksten må forklares, da den objektifiserte tekst inngår i og gjenspeiler objektive strukturelle forhold. Ricoeur beskriver innholdet i forståelsen ved å vise til to bevegelser. Først fra forståelse til forklaring, deretter fra forklaring til forståelse (Skille 2006).

Den første bevegelsen starter med å «gjette» intensjonen med forfatterens tekst. Den er basert på inspirasjon og intersubjektivitet fra tolker sin side. Dette muliggjør flere fortolkninger og konstruksjoner, men enhver «gjetting» er ikke nødvendigvis like god. Man må validere sin fortolkning gjennom å produsere gode argumenter basert på tilgjengelig kunnskap (Skille 2006). Fordi hensikten med fortolkning og forståelse av menneskets handlinger er å få til et bedre samfunn, må hermeneutikk alltid være kritisk. I vårt tilfelle vil det bety at negative funn er like viktige og interessante som positive funn, selv om vår førforståelse er idrettspositiv. Vi må altså som forskere være kritisk til vår egen førforståelse (Læg Reid og Skogen 2006). Den andre bevegelse er den fra forklaring til forståelse. Objektifiseringen av tekst tillater at en isolerer denne fra enhver annen referanse og betrakter den utelukkende med referanse til dens interne struktur (Skille 2006).

2.3. Datainnsamlinga

I dette kapitlet vil jeg beskrive hvordan min datainnsamling har vært. Her vil jeg redegjøre for utvalg, innsamling, verktøy og analysen.

2.3.1 Utvalg

To videregående skoler er blitt valgt ut, en i Elverum og en i Trondheim, for å gi geografisk spredning og dermed muligheter for å fange opp dimensjoner som by-land og nord-sør, som kan tenkes å være kontekstuelle dimensjoner på de resultatene som kommer om hva idrett betyr for den enkelte.

Likeså viser tidligere forskning at dimensjoner som klasse, operasjonalisert ved utdanningsprogram på videregående skole, og kjønn kan tenkes å ha betydning for sosialisering til og opplevelse av idrett (Skille, 2005a, b). Vi har fått informanter fra studieforbereende utdanningsprogram i Elverum og yrkesfaglig studieprogram på begge skolene. Det totale utvalg er på 93 elever. Det anses som tilstrekkelig for å kunne gjøre fortolkninger av materialet, også av noe kvantitativ art, for eksempel om det finnes noen mønstre.

Tabell 1: Elverum videregående skole, Elverum (N = 48).

Yrkesfaglig studieprogram	Kjønn		Totalt antall
	Gutter	Jenter	
Vg1; Elektrofag og bygg og anleggsteknikk	14		14
Studieforbereende studieprogram			
Studiespesialisering	10		10
Vg1; Idrettsfag	6	9	15
Vg 1; Studespesialisering med formgivingsfag	5	4	9
Sum	35 gutter	13 jenter	48

Tabell 2: Tiller videregående skole, Trondheim (N = 45)

Yrkesfaglig studieprogram	Kjønn		Totalt antall
	Gutter	Jenter	
Vgl; Service og samferdsel	12	2	14
Bygg og anleggsteknikk	18	1	19
Vgl;Bygg & anleggsteknikk	12		12
Sum	42 gutter	3 jenter	45

Jeg har fått inn totalt 93 besvarelser fra ulike utdanningsprogrammer. Jeg har samlet dem i to hovedbolker; yrkesfaglig studieprogram og studieforberedende studieprogram. I Elverum er det 14 informanter som kommer inn under yrkesfaglig studieprogram og 34 informanter som går på studieforberedende studieprogram. Ved Tiller videregående skole går samtlige av de 45 informantene på yrkesfaglig studieprogram. Til sammen går 34 informanter på studieforberedende studieprogram, mens 59 studerer på yrkesfaglig studieprogram.

Det vi kan se av utvalget er at det er en overvekt på gutter i undersøkelsen. Til sammen er det 77 gutter og 16 jenter. Det kan ha sammenheng med at det er en overvekt med klasser med yrkesfaglig studieprogram og spesielt gjelder dette på Tiller videregående skole.

2.3.2 Innsamling

Høsten 2006 tok jeg muntlig kontakt med to norsklærere ved de to utvalgte skolene med forespørsel om de kunne være interessert i å være med på forskningsprosjektet. Begge var positive og de syntes det var moro å bli spurt. Jeg hadde en dialog med de om hvordan innsamlingen praktisk skulle gjennomføres, om hvordan prosjektet skulle presenteres for studentene og i hvilken sjanger de skulle skrive. Jeg utformet deretter et informasjonsskriv til skolelederne (se vedlegg 1) og ett til elevene (se vedlegg 2) der jeg kort redegjorde for prosjektet. Meldeskjema til Norsk samfunnsvitenskaplig datatjeneste AS (vedlegg 3) ble sendt i slutten av november 2006 og prosjektet ble godkjent i midten av januar 2007. Lærerne ved de to skolene introduserte forsknings-

prosjektet for sine elever samt andre klasser på skolene. Vi ble enige om at elevene kunne sende besvarelsene på e-mail eller at lærerne samlet besvarelsene på en minnebrikke. Lærerne skulle ikke lese besvarelsene eller gi vurdering av den. Jeg håpet at elevene dermed kunne være mer åpne og direkte i sine stilbesvarelser. Jeg mottok besvarelser fra ulike elevgrupper på e-mail i hele februar og mars 2006. Da jeg mottok besvarelsene lagret jeg disse word-dokumentene klassevis på mitt hjemmeområde samt at jeg lagret besvarelsen i innboksen på e-mailen.

Besvarelsen varierte noe i lengde. De lengste skrev i overkant av en A4 side (ca. 890 ord) og de korteste skrev et avsnitt (ca. 50 ord). De fleste korte besvarelsene var fra informanter på yrkesfaglig utdanningsprogram i Tiller. Det kan være en årsak til at antall sitater fra Tiller er noe færre enn i Elverum (40 sitater mot 51 sitater), men det er også tre flere informanter fra Elverum. Elevene fikk ca. 30–45 minutter til å skrive og sende besvarelsen til under tegnede. Noen få valgte å bearbeide det skriftlige arbeidet ytterligere etter skoletid før de sendte det.

Ut fra besvarelsen var det mulig å finne ut kjønn og hvilke utdanningsprogram hver enkelt studerte på. Det eneste problemet var at ikke var mulig å skille elevene på utdanningsprogram for bygg og anleggsteknikk og elektrofag i Elverum, slik at de havnet i samme gruppe. Fordelen er at begge disse utdanningsprogrammene er innen yrkesfaglig studieprogram.

2.3.3 Verktøy

Mitt eneste verktøy i datainnsamlingen er spørsmålet elevene fikk presentert av sin lærer. Det tok høyde for hovedspørsmålet som er arbeidstittel for dette prosjektet (*Hva betyr idrett for deg?*), samt at læreren ved Tiller videregående skole utformet noen tilleggsspørsmål, slik at elevene skulle komme i gang med skrivinga. For det første, hovedspørsmålet kan og skal besvares av alle i de utvalgte klasser på de utvalgte skoler (se utvalg pkt 2.3.1). Formuleringen er ment å innby til utbredelse for de som har et positivt forhold til idrett etter – trolig i denne alderen – år med deltakelse i idrett. Den er videre ment å kunne innby – eller provosere – de som ikke har et positivt forhold til idrett. Og, det bør presiseres, at denne informasjonen er like viktig for meg i denne forskningen. Hva betyr idrett for de som føler at de er utenfor? Det er kan-

skje ett av de viktigste spørsmål idrettsforskere hittil har forsømt å besvare.

Tanken er at denne studien kan resultere i internasjonale publikasjoner. Således blir det et interessant eksperiment å oversette problemstillingen eller det vi kaller hovedspørsmålet til engelsk. *What does sport mean for you?* og *What does sport mean to you?* er begge korrekte oversettelser av den norske formuleringen, men med vesentlige forskjeller på engelsk.

Jeg tror det er best å ikke styre informantene for mye, da det er noe av ideen med den åpne spørsmålsstillingen i hovedspørsmålet, og at det gir mer rom for de som ikke har et innsideforhold til idrett. Hvorvidt den enkelte da velger å legge vekt på foreldre eller venner som betydningsfulle andre i sin sosialisering til idrett, eller på skolens kroppsøving, eller på fritidas pedagogiske betydning, eller på hva man sitter igjen med etter mange års idrettsdeltakelse, eller noe helt annet enn det vi kunne forestille oss da studien begynte, er jo funn i seg selv.

2.4 Analysen

Slik er prosedyren i min hermeneutiske analyse:

- 1) Først skal jeg lese igjennom alle stilene for å danne meg et helhetsinntrykk (jfr. Ricoeur sin første runde som han kaller for forskerens «gjetting»).
- 2) Deretter går jeg tilbake til de enkelte temaene, finne meninga og betydningen i teksten på nytt (jfr. Ricoeur sin andre runde der validering er det vesentlige å forklare med sitater og egne ord for å få forståelse).
- 3) Så lager meg en ny helhetstolkning (i fase 3 og 4 blir det en ny runde med å forstå og forklare, og man validerer videre, i denne fasen kom min også min veileder inn i tolkningsarbeidet).
- 4) Slik fortsetter spiralen til jeg har oppnådd en forståelse av teksten og resultatkapittelet er skrevet.

2.4.1 Mitt analysearbeid

Beskrivelse av «stil»besvarelsene

I Elverum fikk elevene informasjon om prosjektet av læreren sin og deretter skrev de ut i fra det åpne spørsmålet «hva betyr idrett for deg»? På Tiller ga læreren elevene noen ekstra stikkord, slik at svarene skulle bli lengre. Hun ga dem følgende stikkord: Trener du selv? I så fall hva og hvor ofte? Trener andre i familien? Venner? Hvis du opplever idrett som positivt. Hvorfor? Hvis du opplever idrett som negativt. Hvorfor? Hva mener du om gymnastikk på skolen? Disse stikkordene preget svarene fra Tiller og ga annerledes besvarelser enn fra Elverum. Besvarelsene fra begge skolene har en muntlig preg og mange er lite gjennomarbeidet språklig. Det kan tyde på at elevene har skrevet det de mener om idrett der og da, noe som kan ha gitt oss veldig ærlige svar

Første gjennomlesning: Skaffe med et overblikk

Jeg sorterte først besvarelsene etter sted og studieprogram, og startet deretter med å lese stilene fra Elverum. Jeg streket under interessante funn og noterte kort hovedfunn/tema under hver besvarelse. Når jeg var ferdig med en skoleklasse skrev jeg en kort oppsummering for de. Denne jobben ble gjort over ei uke, med noen opphold innimellom. Når jeg hadde lest igjennom alle besvarelsene sammenfattet jeg hovedfunnene punktvis. Dette ble ca. ei maskinskrevet A4-side. Her prøvde jeg å se sammenhenger og helheten i materialet. Disse notatene dannet utgangspunkt for samtale med veileder og vi vart enige om en struktur for det videre arbeidet med resultatene.

Andre gjennomlesning: Trekke ut interessante sitater fra informantene
Denne gangen skrev jeg sitatene inn i resultatkapittelet der jeg følte de hørte mest hjemme basert på kategoriene nytteverdi og egenverdi (St. meld. nr. 14, 1999–2000), i forhold til den malen jeg og veileder hadde utarbeidet. I starten delte jeg opp sitatene, for å plassere dem der hvor hvert enkelt utsagn passet, men etter hvert holdt jeg sitatene fra samme informant samlet. Jeg oppdaget raskt at jeg kunne plassere informantene inn under flere kategorier, men jeg prøvde å plassere dem der hvor jeg følte de passet best inn. Etter å ha jobbet igjennom teksten for en klasse, prøvde jeg å kvantifisere følgende faktorer. Positiv eller negativ til idrett, uorganisert eller organisert idrett, fremtredende aktiviteter, fremtredende motiver/legitimering, kjønnsforskjeller og sted-

forskjeller. Jeg oppsummerte hovedfunn og tanker for alle klassene. Deretter prøvde jeg å se på gruppa som en helhet. Etter denne runden viste det seg at enkelte funn ble forsterket, mens andre vart tonet noe ned.

Tredje gjennomlesning: Strukturering av funnene

Deretter leste veileder igjennom det foreløpige resultatkapittelet og vi ble sammen enige om små forandringer på strukturen. Jeg jobbet videre med å finne underoverskrifter og plassere «like» sitater under samme overskrift, men noen av sitatene passet ikke inn i de valgte kategorier. Derfor lagde jeg egne overskrifter som jeg følte passet til sitatet. Dette medførte at resultatkapittelet ble mer helhetlig og at jeg nå kunne begynne å skrive innledninger til de ulike underkapitlene.

Fjerde gjennomlesning: Validering fra veileder

Veileder leste igjennom alle stilbesvarelsene for å validere mine resultater og oppsummeringer. Han noterte underveis sine inntrykk og funn og vi møttes deretter for en gjennomgang. Det viste seg at det var liten forskjell på vår forståelse av materialet. Han var også enig i mine utvelgelser av sitater.

Slik skal resultatene presenteres

Jeg vil bruke mange sitater i resultatkapittelet – slik at leseren i større grad kan tolke og finne mening. Fortolkning er en prosess som aldri egentlig kan eller bør slutte. Med mange stilbesvarelser gir det muligheter til å påvise noen sammenhenger og motsetninger

Jeg utviklet kategorier/overskrifter etter hvert som arbeidet skred fram, i en kontinuerlig dialog med materialet og forfatteren på den ene siden, og med teorier og globalisering, moral og tekstualitet på den andre. Innholdet, meningen forandret seg etter noen gjennomlesninger, og jeg har valgt å dele inn i flere hovedoverskrifter. For det første vil jeg belyse det positive ved idretten for disse ungdommene. Den kategorien vil jeg dele inn i tre deler etter mønster fra St.meld. nr. 14 (1999–2000) «Idrettslivet i endring». Idrettens egenverdi, nytteverdi og en tredje middelvei. Deretter er det sitater som belyser det negative med idretten. Jeg har egne underkapitler med sitater med informantenes syn på kroppssøving i skolen og deres syn på idrett på TV. Til slutt har jeg oppsummeringer hvor jeg prøver å kvantifisere og sammenligne de ulike klassene.

2.5 Kvalitetsvurdering av metoden

Gjennom at forsker har ulik fokus på de forskjellige gjennomlesingene vil det styrke kvaliteten av resultatkapittelet. Veileder har leste igjennom alle stilene, slik elevene hadde skrevet dem, for deretter og skrive ned sin oppfatning av de ulike gruppene. Veileder har underveis i prosessen leste igjennom mine arbeider og vi har diskuterte oss fram til struktur og hovedfunn i stilene. Mine gjennomlesninger og analyser av materialet som beskrevet i kap. 2.4 og veileder sine gjennomlesninger har validert arbeidet mitt. Denne hermeneutiske prosessen som Ricouer beskriver starter med en gjetting av innholdet i første gjennomlesning og denne gjettingen blir validert med flere gjennomlesninger og at veileder leser igjennom. Dette danner grunnlaget for min helhetsforståelse av materialet som jeg har skrevet om i kap. 3.9. Min helhetsforståelse er dermed gjennomarbeidet og validert i henhold til hermeneutisk tradisjon.

2.6 Etiske betraktninger

Dette er anonyme tekster bygd på tillit og som må behandles med varsomhet. Det setter grenser for noen sitater og hvilken informasjon man vil viderebringe. I mitt materiale kom det fram lite informasjon om graverende forhold i idretten. Forsker har prøvd å utvikle faglig skjønn og sin egen intuisjon om rett og galt i tvilstilfellene. Sitatene er ikke anonyme for seg selv, forfatter eller for sine nærmeste. NSD godkjente de etiske sidene ved prosjektet i januar 2007 og materialet lagres i henhold til søknaden. Forsker har valgt å bruke navn på skole, for å kunne se forskjeller på sted og studieprogrammer. Det skal ikke være mulig å personifisere elever og den konkrete klasse for de som ikke har vært med i undersøkelsen. Der opplysningene i sitatet er sensitive anonymiserer jeg ytterligere ved å fjerne sted og studieprogram.

3.0 RESULTATKAPITTEL: HVA BETYR IDRETT FOR DEG?

3.1 Innledning

Vinteren 2006 besvarte 93 elever ved to forskjellige videregående skoler stiloppgaven «Hva betyr idrett for deg?» Jeg skal i dette kapitlet redegjøre for svarene ved å gjengi sitater som jeg mener er vesentlige for å gi leseren økt forståelse om emnet. Et sentralt tema som ungdommene har skrevet om, er hvilket forhold de har til idrett. Her tyder svarene på at de aller fleste er positive til idrett, men flere har opplevd negative situasjoner med den organiserte idretten. Det viser seg at mange driver med idrett pga det sosiale, være med venner og fordi de synes det er gøy med fysisk aktivitet.

Jeg har valgt å disponere resultatkapitlet slik at den første delen vil belyse det positive med idrett. Her vil det være tre underkapitler; egenverdi, nytteverdi og den sosiale fellesskapet. Den oppdelingen har jeg hentet fra St.meld. nr. 14 (1999–2000) «Idrettslivet i endring». Deretter vil jeg bruke sitater til å belyse det negative med idrett, før det kommer egne kapitler med kroppsøving i skolen og idrett på TV. Noen sitater er flersidige og kunne vært plassert under flere kapitler. Jeg har valgt å plassere sitatene der hvor jeg føler at de passer best inn.

3.2 Det positive med idrett

Hva er idrett? Mange forbinder ordet idrett med organisert idrett i idrettslag. Det være seg fotballkamp eller turntrening hvor mestring og prestasjoner ofte er i hovedfokus. Idrett blir av mange sett på som positivt, men det varierer.

3.2.1 Egenverdi

Med egenverdi menes den opplevelsen selve utøvelsen av aktivitet gir i form av glede og mestring (St.meld. nr. 14, 1999–2000). Man kan tydelig se at elevene som går på allmenn med idrett er mestringsorienterte, men samtidig er flere kritiske til egen klubb, trenere og topping av lag. Idrettslige aktiviteter gir mange glede. De er i et miljø sammen med venner der de er i bevegelse. Mange slutter med organisert idrett når gleden ved aktiviteten forsvinner. Nedenfor har jeg samlet sitater fra begge de videregående skole-ene som beskriver hva de opplever som egenverdien ved å drive med idrett. Det første sitatet viser en gutt som legitimerer idrett ut fra ulike verdier som glede, følelse av velvære og overskudd. Jeg har allikevel plassert sitatet inn under kategorien glede, fordi jeg synes det er hans mest fremtredende legitimering.

Glede

«Jeg synes selv at jeg har et veldig godt forhold til idrett. Synes at det er veldig artig. Alltid godt med ei treningsøkt når man er lei av noe, eller sur på noen. God avveksling. Det beste er jo at man føler seg mye bedre etter ei treningsøkt» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Fotball er idretten min og det betyr veldig mye for meg. Jeg blir i dårlig humør hvis jeg legger meg en kveld uten at jeg har trent. For det første er idrett så utrolig gøy. Men det er mange andre fordeler også; Bra for helsa, kroppen holdes i god form, en sunn fritidsaktivitet i motsetning til mye annet som ungdom driver med (festing, drikking osv), og ikke minst; Idrett er noe som binder folk sammen, en arena hvor alle kan ha det gøy med hverandre og hvor du kan få gode venner. For meg er idretten

noe av det viktigste i livet mitt, ikke det viktigste, men nesten» (gutt, idrettsfag, Elverum).

«Jeg synes noe trening er positiv, men jeg synes det skal være artig å trene og ikke bare for at du føler deg presset til å gjøre det» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

« Mitt forhold til idrett er veldig bra. Jeg er en aktiv person som liker å drive med idrett og trene. Jeg selv spiller fotball og spille fotball er veldig viktig for meg. Når jeg spiller fotball blir jeg glad og det er absolutt den beste sporten i verden» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Jeg driver ikke så mye med idrett sammenlignet med andre. Jeg trener på Spenst et par ganger i uka...er ikke så opptatt av å bli best... Jeg synes idrett kort og godt er gøy og sosialt» (jente, formgivingsfag, Elverum).

Mestring

«For meg er idrett «hele» livet mitt. Følelsen av å lykkes er «priceless», og gir meg en guts til å bli enda bedre. Mislykkes jeg føler jeg meg dårlig, og vil gjøre alt for å forbedre meg. Den evige iveren etter å utvikle meg gjør at treningslysten alltid er til stedet» (gutt, idrettsfag, Elverum).

«For meg betyr idrett nesten alt, jeg sammenlikner idrett med å vinne og å mestre. Med den innstillingen blir faktisk idrett alt. For meg er det å vinne særdeles viktig! Jeg har et konkurranseinstinkt og en vinnervilje som nesten er sykelig, alt blir konkurranse om å være best... jeg har tro på at det er noe større, fotball og idrett er ikke alt i verden» (gutt, idrettsfag, Elverum).

«Idrett er godt å utføre, når man tar det hardt. Bli sliten, beina er helt daue og man har blodsmak i munnen. Det er hardt og jævlig når det skjer under trening, men enda bedre etter treningen» (jente, idrettsfag, Elverum).

«Jeg driver ikke med idrett for å holde meg i form, men for å bli best» (jente, idrettsfag, Elverum).

«For mer er idrett VELDIG VELDIG viktig. Jeg har drevet med idrett siden jeg var 3 år gammel og trent daglig siden de. Jeg fikk mine første fotballsko nesten før jeg kunne gå. Jeg mener idrett er noe man må bli vant med fra man er liten, hvis man virkelig skal interessere seg» (jente, formgivingsfag, Elverum).

«For meg betyr idrett veldig mye. Jeg spiller fotball aktivt, på junior og A-laget til Elverum. Jeg trener hver dag og blir ikke lei. Det er stort sett det eneste jeg tenker på» (gutt, formgivingsfag, Elverum).

«For meg betyr idrett og trening veldig mye... jeg føler meg i god fysisk form, og dette gir også resultater på skolen o.s.v... Jeg har selv som mål og spille meg inn på A-laget i klubben jeg spiller i, om noen få år... Når jeg kommer hjem fra skolen, sitter jeg bare og venter til treningen skal starte, så jeg synes trening er veldig positivt og morsomt og drive med. Man treffer mange venner og bekjente på treninger, selv om det kan bli en litt hissig tone under trening, er vi som regel venner igjen eter på! En dag uten trening, er en dag uten mening!» (gutt, yrkesfaglig, Elverum).

«Mitt forhold til idrett er et forhold jeg ikke har kunnet leve uten rett å slett. Trening forgår faktisk hver eneste dag, dette går i fotball. Jeg har fotball treninger 5 gang i uka, pluss at styrketreninger kommer i tillegg. Da jeg var liten, dvs. 1 år, så ble jeg medlem av Manchester United FC. Allerede da likte jeg å kripe etter ballen. Fotballen har bare mer å mer blitt en livsglede, en glede jeg nyter. Også veldig seriøst med årene. Dette pga. at jeg satser. Hvorfor jeg valgte byggfag vet jeg egentlig ikke, kan være for at jeg alltid har hatt lyst til å bli noe med hendene i tillegg til fotball. Men uansett så har fotball kommet fram for alt. Alltid prioritert fotball, dette er noe jeg kanskje ikke bør si til en lærer, men bedre å være ærlig!

Mine største opplevelser som fotballspiller til nå må være Scandia cup finalen på selveste Lerkendal. Når vi kom ut av spillertunnelen å inn på banen, det var noe helt spesielt. Det beste var når de leste opp navnet mitt, kjente bare frysningene strømme oppover ryggen. Vi leda finalen veldig lenge, jeg la corner å det ble mål. Da det var igjen 10 minutter av kampen snudde det helt, Trond vant 2–1, veldig, veldig ufortjent. Jeg som da spilte på Nidelv ble veldig skuffet. Det jeg hater er å tape, uansett! Det er det styggeste jeg vet uansett. Etter det kommer det en annen triumf. Kretsmesterskapet med G90. Dette var det siste året som guttespiller, å vi vant serien. Vi ble best av 250 lag!

Må også trekke fram debuten min for senior nivå. Dette var kvelden vi skulle på treningsleir med G90, men jeg skulle spille senior kamp først. Hadde gleden meg lenge til denne kampen, vi vant komfortabelt 5–2. Men det som var spesielt var at jeg putta mål. Dritt god følelse!

Etter sesongen byttet jeg klubb, ville prøve noe nytt. Nardo ble neste stopp. Dette er for kun noen mnd. siden. Første trening gikk til en viss plass. Jeg tråkket over å krykker ble min nye venn. I ½ uke. Dette var en stor nedtur for, høres kanskje ikke så lenge ut, men for meg er det en hel evighet. Jeg var «rastlaus» alle de dagene der! Var nærmest litt pining! Jeg som aldri hadde vært fotballskada før! Bortsett fra den gangen jeg knakk kravebeinet.

Fotball kommer til å bli livet mitt uansett, uansett om jeg ikke kommer inn på Rosenborg junior å videre, eller ikke. Men det som er sikkert, jeg SKAL klare det, jeg SKAL!» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Jeg kommer fra Måndalen i Møre og Romsdalen, men flyttet til Trondheim på grunn av hoppinga... jeg får ikke med meg all den treningen jeg egentlig skulle hatt for og bli en av de beste hopperne» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

Opplevelse

«For meg betyr idrett svært mye...Grunnen til at dette betyr så mye for meg er alle opplevelsene man deler med seg selv og de du deler med. Jeg kunne stå på «løkka» alene fra morgen til kveld og trikse, leke, dribble og skyte på mål. Jeg husker jeg prøvde alle slags skudd, alt fra hel volley og halv volley til brassespark og skudd fra lang avstand. Dette var så moro at jeg ikke merket sekundene, minuttene og timene. Dette var så ubeskrivelig morsomt. Man ble avhengig. Og gleden og jubelen inni meg kom ofte da jeg scora kanon mål alene og med kamerater. Det var liksom dette som drev oss. Jakten på stadig nye kanon scoringer med venneflokket og med laget, som ble pratet om på skolen dagen etter» (gutt, studiespesialisering, Elverum).

Lidenskap

«Idrett er en lidenskap enten det er fotball, styrketrening eller en joggetur. Idrett har liksom vært med meg hele livet... Gjennom idretten kan du treffe gamle og nye venner. Du er sosial når du trener sammen med noen. Du holder deg i form, øker konsentrasjonen og får sunnere liv hvis du trener regelmessig. Nesten all sport er gøy! Bortsett fra svømming» (gutt, yrkesfaglig, Elverum).

Idrett som fasinasjon

«Jeg har vel samme forholdet til idrett som jeg har til damer, nesten. Idretten er noe som har fasinert meg helt siden jeg var liten, men det er fotball som har interessert meg mest... For meg er det også viktig at man trives med et en gjør, det er ikke rett å spille fotball pga kompisene gjør det. Det er viktig å ha egne mål og meninger» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

Sammensatt legitimering

«Idrett for meg er ganske viktig, jeg trener selv 6 ganger i uka å trives med det. Jeg trener forskjellige idretter selvfølgelig. Badminton, treningssenter og ski. Det er noe jeg har å gjøre som er artig, får meg til å føle meg bra! Har også venner som

trener en del så det blir også en del sosial aktivitet med andre. Man kan tøyse grenser og se hvor langt en kan komme» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

3.2.2 Nytteverdi

Idrettens nytteverdi er fra statens side særlig knyttet til helseperspektivet. Den positive effekt som fysisk aktivitet har som en del av det forebyggende helsearbeidet, bidrar til å styrke berettigelsen for den statlige støtte (St.meld. nr. 14, 1999–2000). Det mest fremtredende funnet i denne kategorien er at mange elever driver med idrett fordi de ønsker å holde seg i form. Dette for å ta vare på helsa, men også for å ha en kropp som man trives med. Informantene som studerer til å bli tømrrer viser seg å være kroppsfiksert. Nesten alle trener på treningsstudio og er opptatt av store muskler. Ei jente bruker trening som vektkontroll. Jeg har delt inn denne kategorien i flere underoverskrifter, slik at det skal bli lettere for leser å følge med.

Holde meg i form

«Jeg driver ikke med en spesiell idrett, men allikevel betyr det mye for meg. Jeg trener regelmessig på treningsstudio... jeg trener så ofte jeg har tid, siden jeg er opptatt av å holde meg i form og ha en god helse» (jente, formgivingsfag, Elverum)

«I idrett er det mange positive sider. Det er for eksempel den gode helsen du får. Veldig mange spiser sunt fordi den sporten de driver med, medfører at de må det. Når du driver med idrettsaktiviteter, får du veldig mange nye venner... En annen positiv side er vel at du får penger for å gjøre jobben du elsker» (gutt, studiespesialisering, Elverum).

«Idrett for meg betyr egentlig ganske mye, vil jeg si. Det holder folk i god form, og forhindrer at folk blir lettere syke. Å ha en god form, er veldig bra. Det hjelper deg i samtlige situasjoner... nå driver jeg og bygger muskler, på et treningssenter... Generelt så er idrett for meg viktig. Vil alltid prøve å gjøre det bra, samme hvilken idrett det er. Også vil jeg alltid vinne, er en kjempedårlig taper!» (gutt, yrkesfaglig, Elverum).

«Idrett betyr ganske mye kan jeg si. Idrett er en ting som holder folk i form, og som skaper sosialt samvær. Jeg personlig driver ikke med noen spesiell idrett nå, men trener aktivt styrke/muskelbygging 4–5ganger i uka. Det betyr en del for meg, for det første jeg holder meg i form, og trening er rett og slett gøy synes jeg» (gutt, yrkesfaglig, Elverum).

«Jeg trener selv som styrketrening på SATS, treningscenter i byen, tre dager i uka, sammen med mine venner. Det er en positiv opplevelse, særlig for helse» (gutt, service og samferdsel, Tiller).

«Jeg ser på trening som en positiv ting, det er viktig at kroppen holder seg i form å ikke blir nedbrutt av alt det vi spiser av junk food i uka. Derfor er det bra at vi er ute å rører på oss» (gutt, service og samferdsel, Tiller).

«Jeg opplever idrett som positivt. Fordi; blir mer opplagt når man trener regelmessig. Får meg i bedre form. Føler meg kvikk» (gutt, service og samferdsel, Tiller).

«Jeg spiller fotball på Heimdal...Liker å trene og det er veldig godt å holde seg i form...Familien har alltid hatt det slik at trening er sunt og må alltid ha noe å drive med» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Idrett betyr selvfølgelig masse for meg slik at jeg kan holde meg i form. Men i det siste har jeg ikke kunnet trene fordi jeg har kneskade og må operere» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Idrett for meg er en viktig del av hverdagen. Jeg trener 4 dager i uken og jeg liker det godt. Jeg blir i bedre form og blir mer opplagt...Idretten jeg er mest interessert i er kroppsbygging... Jeg trener fordi jeg liker det og jeg blir motivert når jeg ser framgang» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Jeg mener at idrett er positivt for alle! Man kommer i god form og det har bare positive egenskaper. For da blir man veltrent og kommer i god form» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Idrett synes jeg er en vital del av hverdagen, og er veldig positivt...Grunnen til det er at fysisk trening forbedrer kondisjonen din og hjelper deg til å takle stress. Du blir også gladere og mer positiv etter at du har trent» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Idrett betyr veldig mye for meg. Jeg føler meg mye bedre når jeg trener. Får mer energi og overskudd. Jeg er mer opplagt på skola. Jeg klarer ikke å leve uten idrett. Jeg må trene, jeg føler meg mye bedre» (jente, formgivingsfag, Elverum).

Kropp

«Styrketrening...Man kan måle seg opp mot andre for å se hvem som er sterkest i forskjellige øvelser, også størrelsen er noe man kan måle seg opp mot andre med. Kroppen sier noe om hvem personen er og det er ikke noe minus å ha en bra kropp hvis man tenker på hva jentene synes» (gutt, studiespesialisering, Elverum).

«Idrett er viktig for meg av mange årsaker. Jeg vil være i god form, jeg sover bedre om nettene, jeg får mer overskudd og orker mer, og jeg blir gladere av å trene. I tillegg er det sosialt. Jeg trener også for at jeg ikke vil legge på meg» (jente, formgivingsfag, Elverum).

«Min favorittidrett er vel volleyball. Men da skal det være vennene mine jeg spiller med, og det skal ikke være så seriøst spill, fordi da blir det som regel så mye diskusjoner og uenighet. Jeg er også veldig glad i å bade, men dessverre så er jeg ikke helt komfortabel med å gå i badetøy, så det blir lite bading i basseng. Men når jeg har litt mer inntekt enn hva jeg har nå, så skal jeg svømme i basseng og begynne så smått på treningsstudio» (jente, service og samferdsel, Tiller).

«Idrett spiller en liten del av livet mitt, jeg trener ikke så veldig ofte, max. to ganger i uken. Jeg trener mest vekter, jeg bryr meg ikke om det å ha god kondis. Jeg vil heller være stor og ha store muskler. Jeg trener som oftest med venner... Jeg synes trening er en positiv ting, folk kan trene forskjellige typer trening» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

Flere nytteverdier

«Idrett for meg er en sunn, sosial og deilig måte å få ut aggresjon og energi. Sunn i den grad at man holder kroppen vedlike og forbedrer seg. Sosial i den grad at jeg ofte trener med andre venner. Deilig er ikke så lett å forklare, men jeg er overbevist om at det er diverse hormoner og lignende som sleppes løs når man trener, for man føler seg ekstremt godt» (gutt, formgivingsfag, Elverum).

Idretten reddet de fra dop!

«Idrett betyr ganske mye for meg, fordi det tar opp ganske mye av tiden min. Jeg trener ishockey ca. 5 ganger i uken, og jeg begynte med det når jeg var 8–9 år. Jeg begynte på ishockey fordi broren min spilte...Jeg opplever idrett som positivt, fordi når jeg var 15–16 år begynte masse kjentfolk i klassen jeg gikk i da, med dop og lignende og jeg har tenkt at om jeg ikke hadde drevet på med idrett da, så hadde kanskje jeg også begynt med dop. Min bror drev også med ishockey i noen år, men sluttet når han var like gammel som jeg er nå. Han hadde en opplevelse når han var rundt 15 år. Han var da med i en «gjeng» og en lørdagskveld hadde denne gjengen pluss broren min bestemt seg for å prøve hasj, men broren min hadde ishockeykamp denne kvelden så han fikk «dessverre» ikke vært med å prøve hasj, men han lovet at han skulle komme på den plassen de andre var med en gang kampen var over. DA han etter hvert ble ferdig med kampen dro han hjem, og sprang ut døren og ned til kompisene, det som møtte han da, var et blikk med rusede ungdommer som var helt fjerne og som nesten ikke kjente han igjen. Da bestemte han seg, nå melder jeg meg ut av denne «gjengen» så dro han hjem igjen. Så jeg vil si at vi begge kanskje ble reddet

av idretten og ishockeyen, og det er vi begge glade for i ettertid» (gutt, yrkesfaglig⁵).

3.2.3 Den tredje middelvei

Idrett har ofte vært ensbetydende med deltakelse i et fellesskap, som både har verdi for den enkelte og for samfunnet, gjennom etablering av nettverk og organisasjoner (St.meld. nr. 14, 1999–2000). Det sosiale fellesskapet som man ofte finner i idretten er en viktig grunn for at mine informanter driver på med idrett. Tilhørighet og fellesskapsverdier er en viktig verdi for mange. Sitater som beskriver dette mellomstadiet har jeg samlet her i et eget underkapitel. Det sosiale aspektet knyttes ofte sammen med elementer som er behandlet over. For eksempel blir et sosialt motiv blandet med det å komme i bedre form fra en av informantene.

Det sosiale fellesskapet

«Jeg synes at det mest positive med idretten er det sosiale og det at jeg får drive med noe jeg synes er gøy. Jeg har fått de beste vennene mine gjennom fotballen, og det er jeg veldig glad for» (jente 1, idrettsfag, Elverum).

«Det jeg liker med idretten er det sosiale med venner, i tillegg til treningen man får... idretten var viktig for meg tidligere, men de siste årene har interessen blitt mindre» (gutt, studiespesialisering, Elverum).

«Jeg driver med fotball på Byåsen Toppfotball, å vi trener 4 ganger i uken på fotball, 2 ganger styrke/egentrening... Jeg opplever idrett som positivt for det får folk opp av sofaen og en meget viktig bit som jeg mener er at de kommer inn i en sosial tilhørighet. Det er viktig i livet» (gutt 1, service og samferdsel, Tiller).

«Idretten har vært en del av min oppvekst, men kun i form av lek. I mine yngre dager så var idretten et samlingspunkt. Jeg var

⁵ P.g.a opplysninger i dette sitatet, anonymiseres det ytterligere med at jeg fjerner sted og tittel på studieprogram.

aktiv som de fleste andre vennene mine på den tiden, men etter hvert som konkurransen ble alvorlig, mistet jeg i likhet med en del andre interessen. I dag har jeg ikke noe særlig forhold til idrett, men gym på skolen har jeg fortsatt sansen for. Jeg må nevne at jeg er interessert i friluftsliv, og at jeg er aktiv utøver av ekstremsport» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Idrett for meg betyr veldig mye. Har vært veldig aktiv gjennom hele mitt liv...Syns idrett er veldig positivt fordi man kommer seg i bedre fysisk form samt bedre psykisk form. Dessuten er det veldig bra med tanke på det sosiale livet. Man treffer nye mennesker som vil det samme og da «klikker» det som regel med engang. Dessuten er idrett veldig bra til og få ut aggresjon, og når en trener trenger en ikke å tenke på de «hverdagslige problemene». Man kommer seg litt bort fra virkeligheten» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Idrett betyr ikke så alt for mye for meg, men jeg ser det som en god mulighet til å være med venner og få trent litt samtidig. Jeg trener 1–3 ganger i uka. Det positive i å trene vertfall 1 gang i uka pluss gym, er at man holder seg i form og får litt overskudd til resten av uka» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Idrett for meg betyr mest med venner, trene selv på helsestudio er greit også, men jeg syns å dra sammen er morsommere... Idrett er positivt fordi det er så mye ved det, man kan trene med venner og man får masse energi til å gjøre andre ting. Man kan få ut aggresjon» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Jeg har alltid likt idrett, jeg begynte på fotball da jeg var 6 år og slutta i fjor, pga plager med knær...Grunnen til at jeg liker trening er for at jeg har en søster som er såkalt «treningsnarkoman» så vi konkurrerer oss i mellom...Jeg liker ikke å trene for meg selv, jeg MÅ gå på timer som aerobic, høypuls u/hopp, mage rygg trening osv...Jeg synes idrett er gøy, men jeg liker ordet idrett jeg syns det høres bedre ut» (jente, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

3.3 Det negative med idretten

Mange av mine informanter i alderen 16–18 år har sluttet med organisert idrett og begynt med uorganisert trening. Årsaken til at mange slutter med organisert idrett er at det blir for seriøst, treneren plukker ut de spillerne som er best, topping av lag som medfører lite spilletid for noen. Trener og klubb ønsker at laget og utøverne skal prestere, uten at mange av spillerne ønsker det selv. I Elverum er det en trend at de som slutter med organisert idrett går over til trening på treningsstudioer. I Trondheim er ikke dette så fremtredene. Det kan virke som om mange endrer type aktivitetstyper når de blir ungdommer. Undersøkelsen tyder på at mange slutter med organisert idrett, men de starter med uorganisert idrett.

Topping av lag, lite spilletid, trener, klubb

«...jeg har opplevd mye bra og noe dårlig...Helt fra ti års alderen merket jeg at man begynte med topping av lag. Trenerne var foreldre til fire av de andre gutta på laget, så de fikk alltid spille. Det var da jeg følte at alt begynte å gå galt, men jeg holdt ut og sluttet ikke på fotball før jeg var 13–14 år. Tida etter at jeg slutta var det mye snakk akkurat rundt topping av lag så tidlig. Det er rett og slett feil!!!» (gutt, idrettsfag, Elverum).

«Det jeg har lagt merke til selv, er at håndballen er ikke gøy lenger. Det er ikke noe glød i kroppen lenger, det har nok mye med laget å gjøre. Nå har vi en mindre god trener og ikke nok spillere. Laget må spille med 14 års gamle jenter. Det gjør alt kjedelig, man må ha det strengt og gøy samtidig» (jente, idrettsfag, Elverum).

«Jeg gikk på turning før, men nå har jeg slutta for jeg ble bare dårligere og dårligere for treneren hjalp meg aldri, han rett og slett gadd ikke for jeg var for gammel til å bli god likevel...Nå går jeg på treningsstudio» (jente, formgivingsfag, Elverum).

«Jeg liker idrett fordi det er en måte å ha det sosialt med venner...Tiden gikk og kravene ble hardere innen sporten, og mange av mine venner ga slipp på fotballen fordi de ikke fikk

noen spilletid. For min del var det bare noe jeg drev med på fritiden fordi det var gøy. Treneren mente at jeg måtte velge om jeg ville satse eller ikke, men det var ikke det jeg ville...når fotballen ble for seriøs for meg startet jeg med styrketrening på Spenst» (gutt, studiespesialisering, Elverum).

«Personlig har jeg drevet med fotball i mange år, men sluttet for litt siden fordi jeg ikke lenger følte noen glede av å spille lenger, leken og det morsomme ved fotballen forsvant og i stedet kom prestasjonsforventninger og alle samlingene for å luke ut de beste... Idrett for meg er på mange måter bra og mange måter dårlig...» (gutt, yrkesfaglig, Elverum).

«Idrett betyr mye for meg. Jeg har alltid vært relativt aktiv. Nå om dagen driver jeg ikke på med noe spesielt idrett, men holder meg aktiv gjennom treningssenter, der det er aktiviteter som kickboksing, ball og sykling. Før har jeg spilt fotball, dette sluttet jeg med for et og et halvt år siden. Da orket jeg ikke mer, jeg likte fotballen veldig godt, men det ble for mye press fra treneren og topping av laget fikk meg til å falle av laget» (jente, formgivingsfag, Elverum).

«Jeg har spilt fotball siden første klassen på skolen. Det vil si 11 år. Det er veldig artig å spille fotball for tiden for vi har fått to nye trenere. De kan sine saker godt og de har lært oss veldig mye. Jeg hadde tenkt å slutte å spille fotball, men vi fikk jo nye trenere og da fortsatte jeg å spille. For når vi får nye trenere starter vi på en måte på nytt» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

Dop og topping av lag

«Flere og flere ungdommer/lag eller voksne begynner å bruke dop for å spille bedre i en kamp eller konkurranse. Mange ganger lykkes idrettsutøverne med dette. Noen få ganger blir idrettsutøveren tatt for juks. Da kan de bli utestengt over lang tid fra all idrett. Som etter min mening er helt idiotisk...Den nyeste generasjonen vår, har blitt mer «slapp», for å si det rett

ut. Grunnen til dette er vel at det blir mindre og mindre tid for idrett. Men jeg tror grunnen til det er når treneren topper lag, det vil si og lage 1. og 2. lag. Der de beste kommer på 1.laget og de litt mer «dårlige» spillerne kommer på 2.laget. Noen andre trenere er kanskje enda mer brutale og lager ett lag og så sparker denne treneren de andre ut av laget. Hvis en spiller blir kastet av laget, skjønner jeg at den personen heller vil slutte på laget enn å bli ydmyket slik. Dette vet jeg selv fordi jeg spilte fotball aktivt på Elverum Fotball. Jeg er en gutt på 16 år og alt nå blir vi behandlet som proffe spillere, ikke at vi får penger eller blir kjøpt av/solgt til andre klubber, men det med at vi rett å slett blir sparket eller at vi skal ta det seriøst liksom. For en tid tilbake ville trenerene våres slutte som trenere og da dannet vi et lag av tre andre lag. Vi begynte med et uttak, og etter 9 treninger, hadde treneren våres dannet et 1.lag og et 2.lag. Men siden vi er i 2. divisjon måtte treneren ha såpass mange spillere så han «sparket» alle de på 2.laget ut av klubben, så det bare ble et 1.lag. Dette synes jeg er svært brutalt gjort. Jeg kom på 2.laget, men trenger en trener å sparke mange av fotballaget som bare spiller for gøy?» (gutt, studiespesialisering, Elverum).

Berømmelse og skader

«Noen av de største idrettsutøverne er vel berømmelsen en stor negativ side. Mange blir forfulgt, truet på livet og andre lignende ting. En annen stor negativ side er skadene. Utrolig mange blir skadet på for eksempel fotballbanene» (gutt, studiespesialisering, Elverum).

Har ikke sansen!

«Jeg trener ikke selv. Broren min trener litt, springer. Jeg opplever idrett negativt, har ikke sansen. Gym på skolen er greit nok, må ha litt fysisk aktivitet. Mer enn nok med to timer gym» (gutt, service og samferdsel, Tiller).

Organisert idrett

«Forholdet til idrett for meg er avslappet. Har aldri vært med noe fotball lag eller annet...Har aldri likt idrett organisasjon-

er...det skal alltid handle om hvor god man er. Hater at idrett har blitt en så stor konkurranse blant folk. Det er mye bedre å møte kompiser og spille. Bare å ha det gøy og ikke gjøre det til en konkurranse... Gym på skolen er veldig positivt. Og noen timer med det i uka er helt greit for meg» (gutt, yrkesfaglig, Elverum).

«Jeg hater fotball, turning og løpedistanser over 800m (mer orker ikke kondisen min). Men innebandy, friidrett generelt og dans, synes jeg er veldig moro...Jeg går ikke på noe idrettssaktivitet på fritiden lenger, og gym er langt fra yndlingsfaget mitt...Mange av vennene mine sier at de får overskudd og blir gladere av å trene. Det eneste jeg kjenner når jeg trener er at jeg blir sliten, og at jeg får motivasjon til å bli bedre i det jeg får til» (jente, formgivingsfag, Elverum).

Overgangen fra organisert til uorganisert idrett

«...etter hvert ble jeg uttatt til sonesamlinger, og så ble jeg valgt ut på kretslaget! Du kan tro jeg ble stolt! Når sommeren 2006 kom ble laget mitt som jeg hadde det så bra på oppløst. Noen få av de andre begynte på Storhamar, men med mye reising osv, hadde jeg ikke mulighet til å være med...nå trener jeg 5 dager i uka på treningscenter. Det er jo ikke like gøy, men det er en måte å være i fysisk aktivitet på» (jente, formgivingsfag, Elverum).

«Akkurat nå driver jeg ikke med noe organisert idrett, men jeg har tidligere gått på turn, ski og spilt fotball i 6 år, noe jeg synes er gøy helt til det blir for seriøst. Jeg liker å trene på fritiden, på treningsstudio (sammen med venner og med mamma)» (jente, formgivingsfag, Elverum).

«Idrett betyr og har betydd mye for meg. Jeg har spilt aktivt fotball i alle år, men sluttet i fjor. Jeg trener fortsatt ofte. Nå trener jeg på et treningsstudio, hvor jeg driver med blant annet spinning og styrke» (jente, formgivingsfag, Elverum).

«Personlig driver jeg ikke aktivt med noen idrett, men før spilte jeg fotball... jeg driver som sagt ikke med sport. Men jeg er på Spenst å trener» (gutt, formgivingsfag, Elverum).

«Idretten er ikke noe som jeg liker organisert. Idretten for meg er å bare være for meg selv og holde meg i god form. Yte det beste jeg kan selv. Jeg synes det er gøy å løpe, for å få opp muskulaturen i kroppen min...» (gutt, studiespesialisering, Elverum).

«Forskjellen på brettssport og ballsport som jeg ser det. Man blir ikke delt inn i grupper og plassert i båser etter hvor god man er og hvilke ferdighetsnivå man er på. Man «chiller» og har det bra sammen og nyter det som er, god eller dårlig, så lenge man prøver og vil» (gutt, studiespesialisering, Elverum).

«Jeg har spilt fotball i mange år, kanskje 12 år aktivt eller organisert... Fotball er morsomt, men jeg har sluttet nå pga at det har blitt for seriøst etter som laget mitt ble oppløst og vi gikk over til junior. Nå for tiden bedriver jeg ingen idrett og trener veldig lite og det merkes på kroppen... Konklusjonen er at jeg har et meget godt forhold til idrett selv om det blir lite av det nå for tiden, men tenker det blir mye fotball igjen til sommeren...!» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Idrett for meg vil først og fremst si bordtennis, ettersom jeg har trent dette i mange år. Jeg pleide å trene dette to ganger i uken, 2–3 timer hver dag, og skulle være trener i år. Jeg valgte å slutte for å prioritere trening i helsestudio» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

3.4 Nyanser

Noen av sitatene inneholder nyanser i forhold til de foregående temaene og jeg har valgt å plassere dem i dette kapittelet. Her finner vi sitater som kan belyse ulike temaer og hvor vi kan se sammenhenger.

Klubben tar dårlig vare på jentene

«For meg har idrett en veldig stor betydning...Jeg har drevet med fotball siden jeg var sju år og synes det fortsatt er like moro. Allikevel har jeg vært litt umotivert de to siste årene, og det er nok pga Elverum Fotball. Jeg synes ikke de følger opp oss jenter på den måten de burde...For at jeg skal fortsette å ha det moro med idretten min tror jeg noe i Elverum fotball burde endres» (jente 1, idrettsfag, Elverum).

Tidsklemma

«For meg har idrett blitt mindre viktig gjennom årene. Jeg spilte fotball i mange år, før jeg sluttet i fjor fordi jeg fikk så lite tid til andre ting, som lekser og venner» (jente, formgivingsfag, Elverum).

«Jeg er en gutt på 19 år som har drevet med forskjellige idretter fra jeg startet på grunnskolen... Jeg startet med å spille organisert fotball i Malvik, Jeg spilte venstre-back fast på laget frem til første året på ungdomsskolen. DA økte treningene fra to til tre treninger i uken, noe jeg ikke fikk tid til, så jeg sluttet» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

Dårlig tilbud

«For det første vil jeg si at det er veldig dårlig med tilbud i Elverum. Det er BARE fotball, håndball, svømming og turn her. Jeg vil begynne på dans (flamenco, salsa eller tango), men det er ikke her!!» (jente, formgivingsfag, Elverum).

Gi halltid til uorganisert idrett

«Idrett betyr nesten ingenting for meg, siden jeg verken driver med idrett eller noen andre sportslige aktiviteter. Jeg driver ikke med idrett fordi jeg ikke vil betale masse penger på å samles et par ganger i uken for å slite meg totalt ut, bare for å spille noen kamper mot andre lag. Men jeg liker å spille lagspill på fritiden...men på vinteren er det bare organisasjonene som får et sted inne og drive med aktiviteter...i alle organisasjoner og lag blir det mer av det å vinne, og ikke spille for å ha det moro-

somt. Men på fritiden kan jeg være med venner og spille og ha det morsomt, selv om jeg ikke er noe god på det, og det er helt gratis» (gutt, studiespesialisering, Elverum).

Trene fordi man har lyst!

«Idrett er en positiv ting for meg, jeg liker for det meste og jogge, gå lange turer i raskt tempo, aerobic og turn. Men jeg er også veldig glad i volleyball, kickboxing og svømming. Jeg vet at det er mange ungdommer som trener fordi at de føler at de må, på grunn av at de har venner som gjør det osv. Men jeg synes ikke at trening noe du føler at du må gjøre, man burde gjøre det om man har lyst, hvis ikke så kan det bli veldig kjedelig» (jente, studiespesialisering, Elverum).

Kjefting

«Jeg trener selv noen ganger. 2–3 ganger i uken som regel. Jeg gjør det for meg selv og for min selvfølelse... Idrette er en positiv ting for de som liker det. Men jeg synes det blir for mye kjefting av en annen som sier hva du skal gjøre. Jeg føler det samme om gymmen. En annen som sier hva vi skal gjøre og sier hvor flink vi skal være i det. Min favoritt idrett må være å sitte hjem å se på fotballkamp på tv'en» (gutt, service og samferdsel, Tiller).

Diverse

«Idrett for meg betyr mye, fordi det er viktig for meg å holde meg i form. Det som er så bra viss du går på sport fks fotball, er at du møter nye personer, drar på cuper, får sett nye områder. Altså er det sosialt, og bra for helsa... Mine ambisjoner i fotball er ikke så store, spiller mest for å trene å forbedre meg og gjør en innsats for klubben min. Klart det , har det kommet et tilbud om overgang til en større klubb så har jeg jo så klart takket ja. Men foreløpig så spiller jeg for å spille» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

3.5 Kroppsøving i skolen

Kroppsøving vart skolefag i Norge i 1848 og har siden vart en del av norsk skole (Brattenborg & Engebretsen, 1999). Informantene mener at kvaliteten på undervisningen er varierende og at det er for lite med to timer i uka.

Positiv

«Det er ganske deilig å bare komme i gymsalen å få høre at «i dag skal vi ha ballspill, gutter!!» Det er det desiderte morsomste med gym» (gutt, service og samferdsel, Tiller).

«Gym på skolen ser jeg veldig positivt på. Det skulle vært flere gymtimer i uken mener jeg. For det er mange elever på en skole som ikke rører seg spesielt mye utenom gymtimene de har på skolen...i tillegg er det ikke å legge skjul på at gym er et av de artigste fagene på skolen» (gutt 1, service og samferdsel, Tiller).

«Gym på skolen er positivt fordi det er noen som ikke trener og jeg syns alle må trene å være fysisk....Jeg synes også det kunne ha vært mer gym i skolen, 2 timer per uke er alt for lite» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Vi har gym på skolen, vi driver med alt mulig slags idrett, jeg synes det er flott» (gutt, yrkesfaglig, Elverum).

«Jeg har et veldig avslappet forhold til idrett. Før spilte jeg fotball og gikk på ski, men det har jeg sluttet med...Men en ting synes jeg er litt dårlig er at det bare er en økt med gym i uka, i hvert fall på elektro. Synes det kunne i hvert fall vært 2 økter i uka» (gutt, yrkesfaglig, Elverum).

Negativ

«Jeg bruker og trene selv, også med venner, da bruker vi å spille fotball. Jeg trener ikke så ofte men nok til å holde meg i form... Jeg opplever idrett som positivt fot at det er sunt, men jeg liker ikke gym» (jente, transportfag, Tiller).

«Jeg syns gym på skolen er noe dritt. Ikke at jeg ikke liker gym syns det er bra men måle med lærerplanen er at elever skal komme i bedre form en hva de var. Med 2 gym timer i uka så kommer man ikke i bedre form. Det er alt for lite aktivitet/gym på skolen. Skulle vertfall ha vært 5 timer med gym. Jeg syns også at det er mye i gym som blir lagt opp på en teit måte. Selv trening for eksempel noen timer skal man skrive logg fra en gym time man har hatt. Er ganske sikkert at mange bare skulker de timene» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«For å være helt ærlig synes jeg gymmen på skolen er bortkasta tid, vis vi først skal ha gym på skolen bør det være vertfall flere ganger i uka, meninga med gym er at man skal bli i bedre form...» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Gym i skolen er ganske unødvendig, ettersom de fleste lærerne er elendige i gym, og har dårlige opplegg i timene. Ett år har jeg opplevd å få noe ut av gymtimene, resten er bare bortkastet tid. Lærerne burde ha bedre utdanning rundt kroppsoving, praktisk og teoretisk.» (gutt, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

Både og...

«Jeg trener ikke annet enn i gymmen på skolen. Da er jeg litt mindre aktiv enn de andre, fordi jeg sliter med smerter i brystet, som legene ikke har funnet ut hva er...Her på skolen skal alle alltid konkurrere om å være best og sterkest når de holder på med slikt, så derfor vil jeg ikke holde på med maskiner og lignende på skolen...Jeg synes vi burde hatt mer enn to timer gym i uka, fordi det er en del ungdommer som er veldig lite aktive, deriblant meg. Men dessverre så er gymmen så hard og ensformig så lite folk liker gymmen på skolen...det er nesten alltid fotball i gymmen. Noe som jeg opplever som veldig negativt siden jeg ikke er så glad i fotball» (jente 1, service og samferdsel, Tiller).

3.6 Idrett på TV

Mange av informantene kom inn på TV-sport. Noen syntes at idrett var positivt for dem, men de likte ikke å se på TV. Andre hadde nærmest et religiøst forhold til idrett på TV, men noen av de var ikke så aktive innen idrett selv. Noen gutter hadde nærmest et fanatisk forhold til å se på engelsk fotball på TV.

Negativt

«Jeg hater å se idrett på TV, for det er kjett å se på og det går sakte» (gutt, formgivingsfag, Elverum).

«Jeg kan ikke komme på en eneste gang jeg har sett på sport på TV og husker det med glede liksom» (jente, formgivingsfag, Elverum).

«Jeg HATER å se på sport/idrett på tv, men elsker og gå på RBK kamper på Lerkendal» (jente, bygg og anleggsteknikk, Tiller).

«Idrett betyr kun en ting for meg, og det er irritasjon! Hvorfor? Jeg setter meg ned, foran TV'n Hotell Cæsar, men hva blir jeg møtt med? Jo da, en hel haug med gale mennesker som løper rundt på en svær gresslette, og sparker en oppblåst skinnfelle til hverandre!» (gutt, formgivingsfag, Elverum).

Positivt

«Utover det kan idrett være underholdning...Ofte finner guttegjengene sammen i stua til Pål, for å se Manchester United gruse Liverpool – fra mitt ståsted er det urealistisk at det skjer motsatt vei... Det er artig så lenge ikke dritlaget Liverpool vinner» (gutt 1, formgivingsfag, Elverum).

«Før spilte jeg fotball og det er fremdeles en stor del av livet mitt. Manchester United er laget, og et helt hjørne av rommet er satt av til drakten, laget. NRK's sportslørdag og søndag – med skiskyting og hopprenn er perfekt, da blir sofaen en god venn.

o.l, VM, EM – nesten alle sporter blir interessant i store arrangement» (gutt, formgivingsfag, Elverum).

«Fra tidlig alder har jeg alltid hatt en stor lidenskap for et fotballag i Norge. Jeg var vel en sju, åtte år da pappa tok meg med på Åråsen for første gang. Lillestrøm skulle ta imot Viking og forventningene og gleden var stor. Det var full trøkk på stadion og Kanariefansen lagde en helt vannvittig stemning husker jeg. Og jeg ble frelst og har vært ekte Kanarifugl siden. Jeg har også stor lidenskap til engelsk fotball, og favorittlaget er Manchester United» (gutt, studiespesialisering, Elverum).

«Idrett er mest av alt underholdning for folk flest, folk sitter klint foran tv skjermen og hoier og skriker når det er idrett på tv» (gutt, yrkesfaglig, Elverum).

«Jeg synes det faktisk er bedre å se sport på TV enn å delta selv. Håndball, fotball og skisport er veldig spennende og det blir ofte sånn at jeg skriker og hylar når for eksempel Norge spiller håndball eller fotball. Jeg prøver å holde formen. Enda det går ganske dårlig. Jeg forbinder gym/sport med tunge arbeidsoppgaver og slitsomt» (gutt, yrkesfaglig, Elverum).

Både og...

«Å se idrett på TV kan være både interessant og kjedelig. Spørsmål om Norge har gjort det bra eller ikke» (gutt, allmenn forming, Elverum).

3.7 Oppsummeringer, Elverum videregående skole

I oppsummeringer prøver jeg å se sitatene i forhold til kjønn, sted og klasse. Her vil jeg til en viss grad kvantifisere, men også gjøre kvalitative sammenligninger. Til slutt vil jeg sammenligne oppsummeringene fra de to videregående skolene.

3.7.1 Studieforberedende studieretning; Idrettsfag (5 gutter og 4 jenter)

Mye positive opplevelser med idretten, men noen av jentene har dårlige opplevelser med trener og klubb. De har drevet med mange forskjellige aktiviteter, men fotball dominerer klart. Begge kjønn er veldig mestringsorientert (prestasjonsorientert) samtidig som det sosiale og venner spiller inn. Mange driver med organisert trening

3.7.2 Studieforberedende studieretning; Studiespesialisering med formgivingsfag (6 gutter, 9 jenter)

Med unntak av 1 person er de andre positive til idrett. Ikke like begeistret som de på idrett, men positiv grunnholdning. Her finnes det noen eksempler på gutter med fanatisme rundt engelsk fotball. Her finner vi flere eksempler på at de synes det er alt for mye idrett på TV'n. Mange har drevet med organisert idrett (fotball)for deretter å startet på treningsstudio. Dette p.g.a topping av lag, dårlig trener, dårlig tilbud, fritid. En person driver fortsatt med organisert idrett (Junior og A-lagsfotball). De fokuserer lite på mestring og konkurranser. De trener fordi det er sosialt og fordi det gir gode effekter på helse, konsentrasjon, søvn, overskudd osv. Ei jente er veldig kritisk til mangelfull tilbud i Elverum. Ei jente trener p.g.a vektkontroll.

3.7.3 Studieforberedende studieretning; Studiespesialisering (10 gutter)

Her er stor variasjon i aktivitetene. Fire stykker har drevet mye med organisert idrett(fotball) og en er helt frelst. Han ønsker å bli god og har mestring som en viktig drivkraft. To av fotballgutta forteller en historie om topping av lag som beskriver et stort problem innen den organiserte idretten (gutt 2 økad). De andre driver uorganisert med mange forskjellige aktiviteter: dans, styrketrening på Spenst, skateboard, snowboard, jogging, skyting, yoga. De driver med disse aktiviteten bare for at det er gøy og at de er sammen med venner. De har dårlige erfaringer med den organiserte idretten der det er om å bli best/prestere og folk blir satt i bås. Alle liker å være fysisk aktive. En ønsker at de uorganiserte skal få halltid.

3.7.4 Yrkesfaglig utdanningsprogram; Elektrofag og bygg og anleggsteknikk, Elverum (13 gutter og 1 jente)

Fem gutter har et avslappet forhold til idrett, mens idrett betyr mye for de fire andre. De har generelt ganske korte svar. To stykker skulle ønske at det var mer gym på skolen. En person har det som lidenskap og ønsker å bli god/prestere. En person skriver at han misliker konkurransejaget i idretten og en gutt har nettopp sluttet med organisert fotball pga prestasjonsforventninger og utsilingsprosesser. Fire gutter driver med uorganisert trening på treningsstudioer. Den ene jenta driver med mange forskjellige aktiviteter. De fleste trener pga det sosiale med venner og for å holde seg i god form som er helseforebyggende.

3.8 Oppsummeringer, Tiller

3.8.1 Service og samferdsel, Tiller (12 gutter, 2 jenter)

De to jentene er positiv til trening, og den ene ønsker flere timer kroppsøving. Men de synes at kroppsøvingen på skolen er dårlig, for mye konkurranse og for lite tilrettelagt aktivitet til dem. Begge like å trene (spille fotball og volleyball) med venner og den ene har lyst til å begynne på treningssenter. Ei av jentene sliter med å akseptere egen kropp. En av guttene opplever idretten som negativt, mens de elleve andre er positive til idrett. To gutter spiller aktivt ishockey, en bokser, to spiller aktivt fotball og en trener volleyball og på treningsstudio. Sju stykker trener uorganisert. Det viser en større variasjon i aktivitetsvalg enn i Elverum. Prestasjonsmotivet er lite framtrødende. Det er en tendens til at de legitimerer idrett med mer nytteorienterte verdier. Helse, oppdragelse, venner blir framhevet. Et veldig godt eksempel på hvordan idretten har reddet to gutter fra narkotika. Mange ønsker mer kroppsøving. Flere skriver at det er lite variasjon, mye ballspill, konkurranse i timene. Kunne vært bedre tilrettelagt.

3.8.2 Bygg og anleggsteknikk (18 gutter og 1 jente)

Alle synes idrett er positiv for dem. 10 stykker holder på med uorganisert idrett, mens 9 fortsatt er aktive innenfor organisert idrett. Av de er det 8 som spiller fotball og 1 innebandy. Spesielt en satser for å bli virkelig god. Mange av de som nå driver med uorganisert idrett har vært aktive innenfor

den organiserte idretten, men de har slutta pga skader, økt treningsmengde, lite mestring, gidda ikke mer, for seriøst. 4 stykker er på treningsstudio, mens to driver med ulik skiaktiviteter i bakke. Det er kun en som har sterke prestasjonsmål. De andre driver med idrett av ulike årsaker. Aktiv gruppe med mange fotballspillere.

3.8.3 Vg 1; bygg og anleggsteknikk, Tiller (12 gutter)

Dette var ei gruppe som generelt var opptatt av kropp, store muskler og mange trener styrke på ulike treningscenter. Det er kun to som ikke implisitt skriver at de trener styrke. De trenger styrke i jobben og de er opptatt av å være i god form. En ønsker å bli en god skihopper og han er den eneste som driver med organisert idrett. En er ivrig innen ekstrem friluftslivet. Flere har drevet med organisert trening før, men har nå sluttet for å få bedre tid til styrketrening. Det er ulike oppfatninger om kroppsøving på skolen. Mange skulle ønske det hadde vært flere timer, men kvaliteten på timene er varierende.

3.9 Helhetsforståelse

Jeg skal i dette kapittelet beskrive hovedfunn etter å ha lest igjennom alle «stilbesvarelsene» to ganger i løpet av oktober og november 2007. Jeg har leste og noterte underveis, oppsummerte etter hver klasse og til slutt kvantifisert sitatene i en tabell for å se enda flere sammenhenger i materialet.

De aller fleste (ca. 90–95 %) av mine informanter skriver at de er positive til idrett, men flere har opplevd ubehagelige situasjoner i den organiserte idretten. Det er størst mangfold i aktivitetsvalget i Trondheim. Der driver de med aktiviteter som judo, bordtennis, skihopping og dans som er fraværende aktiviteter for ungdommene i Elverum. I Elverum dominerer fotball stort og ei innflyttet jente beklager den dårlige variasjonen i aktiviteter i Elverum.

En god del driver med idrett pga det sosial, venner og fordi de synes det er gøy med fysisk aktivitet. Mange har i denne aldersgruppa (16–18 år) slutta med organisert idrett og begynt med uorganisert trening på ulike treningsstudioer. I Elverum er det en trend at de som slutter med organisert trening

går over til trening på treningsstudioer. I Trondheim er ikke dette så fremtredende. En håndfull av informantene skulle gjerne ønsket halltid til de som bedriver uorganisert idrett.

Årsaken til at mange slutter med organisert idrett er at det blir for seriøst, treneren plukker ut de spillerne som er best (prestasjonsfokus), topping av lag som medfører lite spilletid for noen. Trener og klubb ønsker at laget skal prestere og at spillerne skal bli veldig gode uten at mange av spillerne ønsker det selv. Dette kommer tydeligst fram fra informantene i Elverum. Av mine 93 informanter er det veldig få 10–15 % som uttrykker at målet er å bli virkelig gode (prestasjonsfokus) i idrett. De fleste av de informantene finner man på idrettsfaglig og noen på andre studieprogram.

Det er forskjeller på hvilket forhold ulike studieprogrammer har til idrett i materialet. Elever som studerer på idrettsfag er prestasjonsorientert, men samtidig kritiske til den organiserte idretten. Informantene som studerer til å bli tømmer viser seg å være kroppsfikserte. Nesten alle trener på treningsstudio og kropp betyr mye for dem. Dette underbygger forståelsen av at det er mannsdominert yrke. Jeg kan ikke se klare kjønnsforskjeller og dette kan skyldes lite utvalg av jenter.

Tabell 3: Oversikt over antall sitater

	Gutter	Jenter	Elverum	Tiller	Studie- forb.	Yrkes- faglig	n
Egen- verdi	14	4	11	7	8	10	18 sit.
Nytte- verdi	14	3	7	10	6	11	17 sit.
Sosiale	6	2	2	6	2	6	8 sit.
Negative	14	7	16	5	15	6	21 sit.
Nyanser	4	4	5	3	4	4	8 sit.
Krø. i skolen	8	1	1	8	-	9	9 sit.
Idrett på TV	8	2	9	1	7	3	10 sit.
Total	68	23	51	40	42	49	91 sit.
	91 sitater		91 sitater		91 sitater		

Av tabellen kan vi se at det er langt flere gutte- enn jentesitater (68 mot 22). Dette skyldes at jeg hadde få jenter (16 av 93) i det totale utvalget. Dette gir en skjevhet i materiale som man ta hensyn til i resultat- og drøftingskapitlet. Vi kan videre se at det er en liten overvekt av sitater fra Elverum (51 mot 40) og en liten overvekt med sitater fra yrkesfaglig dtufdieretning (49 mot 42). I Elverum er det et flertall (11 mot 9) av sitatene som legitimerer idretten uti fra egenverdien, mens man i Tiller har en overvekt på legitimering ved nytte og sosiale verdier. I materialet er det ett funn som skiller seg mest ut. Når det gjelder antall sitater som beskriver det negativ med idretten

er det en klar overvekt på sitater fra Elverum (16 mot 5) og fra studieforbere-
dende studieprogram (allmennfag).

Konklusjon

Det er mye frafall fra den organiserte idretten som skyldes trenere og klub-
bleder som i for stor grad fokuserer på resultater og konkurranser. De er i
utakt med mange av utøverne og dermed går de over til organisert idrett.
Her finner vi et interessant tema og diskutere. Hva bruker de pengene på?
Og hvem bruker de pengene på? Den organiserte idretten kan virke ekskluderende og man kan stille seg spørsmål om pengebruken er riktig.

Mitt håp er at den organiserte idretten skal «la unger/ungdom drive med
organisert idrett selv om de ikke ønsker å bli best!»

LITTERATURLISTE

- Almås, R. (1996). *From the society of duty to the market place of opportunity: three generations of Norwegians write their youth*. Trondheim: Senter for bygdeforskning.
- Almås, R. (1997). Tre generasjonar rekonstruerer sin ungdom. I: I. Frønes, K. Heggen & J. O. Myklebust (Red.), *Livsløp : oppvekst, generasjon og sosial endring* (s. 75–104). Oslo: Universitetsforl.
- Breivik, G & Vaagbå, O. (1998). *Utviklingen i fysisk aktivitet i den norske befolkning 1985–1997*. Oslo: Norges idrettsforbund og olympiske komite.
- Brattenborg, S. & Engebretsen, B. (2001). *Innføring i kroppssøvningsdidaktikk*. Kristiansand: Høyskoleforl.
- Carlsson, Y. & Haaland, T. (2004). *Barn og unge som står utenfor – aktivisering gjennom idrett*. Oslo: Norsk institutt for by- og regionsforskning.
- Eidheim, F (1998). *Aktivitet eller idrett? En evaluering av Kulturdepartementets Storbyprosjekt til idrettsformål*. Oslo: Norsk institutt for by- og regionsforskning.
- Gullestad, M. (1996). *Hverdagsfilosofer : verdier, selvforståelse og samfunnssyn i det moderne Norge*. Oslo: Universitetsforl.

- Hansen, E. B. (1999). *Ung og aktiv*. Oslo: Norges idrettsforbund og olympiske komité.
- Lægred S. & Skorgen T. (2006). *Hermeneutikk – en innføring*. Oslo: Spartacus.
- Rygghaug, M. (2002). Å bringe tekster i tale – mulige metodiske innfallsvinkler til tekstanalyse i statsvitenskap. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 18(4), 303–327.
- Seippel, Ø. (2006). The Meaning of Sport: Fun, Health, Beauty or Community. *Sport in Society*, 9(1), 51–70.
- Skille, E.Å. (2005a). Adolescents' preferences for participation – Alternative versus conventional sports. A Norwegian case. *Sport und Gesellschaft/Sport and Society*, 2(2), 107–124.
- Skille, E.Å. (2005b). Individuality or reproduction. *International Review for the Sociology of Sport*, 40(3), 307–320.
- Skille, E.Å. (2006). *Idrettsklaget som helseprodusent*. Elverum: Høgskolen i Hedmark (Notat nr. 2 – 2006).
- St.meld. nr. 14 (1999–2000): *Idrettslivet i endring*. Oslo: Kulturdepartementet.
- Ulseth, A.L.B. (2004). Social integration in modern sport : commercial fitness centres and voluntary sports clubs. *European sport management quarterly*, 4(2), 95–115.